

RAPORT PRIVIND DESFASURAREA PROIECTULUI PRIVIND APLICAREA AVIZULUI 16(2013) AL CCJE

“Concordia civium murus urbium” (Armonia între cetățeni este zidul orașului)

Proiectul realizat de UNBR in colaborare cu judecatorul Romaniei la CCJE ,C.S.M., I.N.P.P.A., I.N.M. , derulat in perioada octombrie 2014 - martie 2015, a avut ca scop punerea in aplicare a Recomandarilor Avizului 16 (2013) al C.C.J.E. prin organizarea in concret a unor conferinte cu caracter regional la care au participat un numar **de 537 avocati si 311 magistrati** din barourile/instantele circumscrise Curtilor de Apel in raza carora s-au desfasurat aceste intalniri.

Distributia pe fiecare etapa se prezinta astfel:

- Bucuresti: 82 avocați și 30 judecători;
- Valcea 88 avocați și 38 judecători;
- Brasov 64 avocați și 43 judecători;
- Alba Iulia - 84 avocați și 51 judecători;
- Cluj-Napoca - 64 avocați și 46 judecători;
- Constanta - 48 avocați și 38 judecători;
- Timisoara - 57 avocați și 32 judecători;
- Suceava(Gura Humorului) 50 avocați și 33 judecători.

Proiectul s-a desfasurat in **8 etape**:

- Bucuresti (conferinta de deschidere) pentru barourile si instantele din raza Curtii de Apel Bucuresti,
- Ramnicu Valcea – pentru barourile si instantele din raza Curtilor de Apel Pitesti si Craiova,
- Poiana Brasov (pentru barourile si instantele din raza Curtii de Apel Brasov si Mures),
- Alba-Iulia (pentru barourile din raza Curtii de Apel Alba Iulia) ,
- Cluj-Napoca (pentru barourile si instantele din raza Curtilor de Apel Cluj si Oradea),
- Timisoara (pentru barourile si instantele din raza Curtii de Apel Timisoara),
- Constanta (pentru barourile si instantele din raza Curtii de Apel Constanta si Galati);
- Gura Humorului (pentru barourile si instantele din raza Curților de Apel Bacău, Iași și Suceava).

Au participat avocati ai tuturor barourilor din Romania, cu 2 exceptii : Dolj si Vrancea.

Conferintele au fost transmise on-line pe Juridice.ro , fiind vizionate potrivit unor contorizari verificabile de peste 700 de persoane /conferinta, iar una de peste 1500 persoane.

- I. In cadrul proiectului a fost administrat un chestionar atat pentru avocatii barourilor participante , cat si pentru magistratii instantelor din cadrul Curtilor de Apel, inițiat pentru realizarea obiectivelor Proiectului.

Concluzii rezultate din chestionarul sociologic :

Este important de subliniat ca raspunsurile la chestionar au fost date inainte de desfasurarea fiecarei etape de catre viitorii participanti la acestea, dar si de avocati si magistrati care nu au participat ulterior la conferinta.

1. Interpretarea raspunsurilor :

1.1.La intrebarea „În vederea conștientizării rolului și principiilor ce guvernează profesiile de judecător și avocat, **considerați necesară existența unui set de reguli de conduită procesuală** în desfășurarea ședințelor de judecată în materie penală și civilă și în activitățile extrajudiciare?” au raspuns **pozitiv 83,97 % dintre avocati si doar 41,61 % dintre magistrati.**

Comentarii:

Proportia mare de avocati care au apreciat ca fiind utila si necesara stabilirea unor reguli de conduita interprofesionala subliniaza ca experienta practica a acestora nu a fost una pozitiva sub acest aspect si ca se simt vulnerabili, simtindu-se nevoia unei protectii prin reglementare.

Lipsa unor reguli de conduita procesuala, care sa protejeze avocatul de comportamentul uneori discretionar al magistratului sau de nerespectarea unor reguli consacrate de Codurile deontologice ale fiecareia dintre profesii, au fost subiecte invocate in dezbateri in toate etapele proiectului, in special de avocati.

S-ar impune un sondaj aprofundat in randul participantilor la conferinte, pentru a identifica consecintele aducerii in dezbateri a unor aspecte de deontologie si relationare interprofesionala de genul celor dezbătute in conferinte.

1.2. La intrebarea „Considerați necesar un **modul de pregătire comun celor două profesii** (judecători și avocați) în cadrul formării profesionale?” au raspuns **pozitiv 83,78 % dintre avocati si doar 44,59 % dintre magistrati.**

Proportia foarte mare de avocati care si-au exprimat opinia cu privire la necesitatea unui invatamant profesional continuu desfasurat in comun subliniaza aprecierea utilitatii unor forme de pregatire profesionala comune.

Concluzia chestionarului se coreleaza si cu opiniile exprimate in cadrul dezbaterilor: necesitatea cunoasterii de catre avocati a modului in care la nivelul instantelor este conturata o anumita practica in interpretarea legii, astfel incat acestia sa isi poata adapta comportamentul profesional la viziunea unitara a instantelor asupra interpretarii unor anumite probleme de drept.

1.3. La intrebarea „sunt necesare **criterii specifice comune privind standardele de recrutare** în cele două profesii?” au raspuns **pozitiv 70,43 % dintre avocati si doar 39,46 % dintre magistrati.**

Intrebarea a sondat perceptia membrilor celor doua profesii pe un subiect foarte sensibil – compatibilizarea celor doua profesii, accesul in profesii, care a generat in ultima perioada multe animozitati (listele publice de magistrati care se opun accesului avocailor in profesia de magistrat, solicitarile insistente ale organizatiilor profesionale ale magistratilor pentru modificarea legii 51/1995 in sensul accesului magistratilor in profesia de avocat fara examen etc.)

1.4.La intrebarea „Apreciați că este necesar un **Cod deontologic comun** al judecătorilor și avocaților?” au raspuns **pozitiv 65,40% dintre avocati si doar 31,94 % dintre magistrati.**

Rezultatul statistic la aceasta intrebare denota de asemenea un interes sporit pentru o reglementare pe aspecte de deontologie interprofesionala tot din partea avocailor si o reticenta din partea magistratilor. S-ar putea ca reticenta sa aiba la baza doar convingerea persoanelor

intervievate ca sunt suficiente actualele Coduri ale celor profesii, fara a fi necesar unul comun .In egala masura s-ar putea concluziona ca „fuga” de reglementare sporita prin instituirea unui set de reglementari specifice modului de desfasurare a relatiilor interprofesionale, sa aiba la baza o fuga de responsabilitatea nerespectarii in fapt a acelor reglementari suplimentare.

Pentru o concluzie mult mai mare a perceptiei beneficiarilor proiectului asupra utilitatii acestuia, ar fi fost util sa se administreze chestionare de evaluare la finalul conferintei sau ulterior desfasurarii acestora sau sa fie extinse tipurile de intrebari legate de subiectele deja sondate.

Procentele mult mai mici ale opiniilor judecatorilor care au fost de acord cu desfasurarea unor forme de pregatire profesionala comuna, cu stabilirea unui cod deontologic comun si cu standard de recrutare comune, care reflecta o anumita reticenta pentru aspectele care au facut obiectul chestionarului, conduc la concluzia ca **este necesara o analiza mai aprofundata din punct de vedere sociologic**. In acest mod vor putea fi identificate resorturile psihologice interne ale unor astfel de opinii, cauzele acestei reticente, mentalitati, clasificarea pe categorii de varsta a unor astfel de optiuni, etc. pentru a identifica daca aceste opinii exprimate in procente sunt sau nu benefice pentru eficienta si functionalitatea sistemului de justitie, sistem in care relationarea cu corpul profesional al avocatilor nu poate fi neglijata.

Analiza stiintifica sociologica a acestor diferente de opinii ale celor intervievati asupra acelorasi probleme si identificarea masurilor care sa duca la armonizarea intereselor – in beneficiul justitiabililor , se impune oricum a fi facuta intr-o noua etapa a proiectului.

2. Un mod de evaluare al impactului fiecarei etape a proiectului asupra participantilor poate fi si preluarea in sinteza a **pozitiilor publice exprimate de participanti** in cadrul dezbaterilor.

Vom exemplifica prin prezentarea unora dintre aceste opinii privind utilitatea proiectului.

2.1.Pozitii exprimate de reprezentantii institutiilor participante (instante, CSM, INM, Ministerul Justitiei)

- dl.jud. **Adrian Bordea (presedintele in exercitiu al CSM** in octombrie 2014, participant la etapa Ramnicu Valcea):

“E un început pe care eu îl consider benefic, sunt optimist ca de acum încolo vom păși cu pași importanți în respectul legii, în respectul cetățeanului care este beneficiarul justiției și negreșit raporturile care, văd că și în ultimul timp au devenit puțin mai aspre între judecători și avocați, sunt convins că se vor estompa și vom ajunge la normalitate. Nu am vrut să abordez acest subiect, dar este mult prea actual și ar trebui ca atât Corpul profesional al Judecătorilor cât și Corpul profesional al Avocaților să recepteze mesajul acesta al bunelor raporturi pe care trebuie să le desfășurăm, pentru că nu este nici justiția noastră, nici justiția altora, este o justiție a societății care trebuie să funcționeze în mod normal. Faptul că secția de judecători a consiliului a avizat desfășurarea acestor conferințe, cred că este iarăși un pas important. Sperăm, dat fiind că avizul consultativ are în vedere și o modalitate de pregătire judecator, avocat, procuror, pentru că la un moment dat să atragem în această discuție și grupul profesional al procurorilor tocmai pentru buna înfăptuire a acestui țel. ”

- dl. **Horatius Dumbrava (membru al CSM**, participant la trei dintre etape (Brasov, Alba-Iulia, Cluj-Napoca):

“Tema extrem de importantă care domină spațiul profesional juridic astăzi este integritatea.(...) De aceea, dacă noi avem curajul să discutăm aceste probleme, să le exhibăm (...) sunt convins că vom deveni mult mai buni. Mult mai buni în profesia noastră și mult mai buni în relația cu

*justițiabilul pentru că el are nevoie de el și noi avem nevoie de el pentru a fi satisfăcuți în actul de justiție pe care noi vrem să îl realizăm. Luna trecută, la Roma s-a dezbătut Avizul nr. 9 (2014) al Consiliului Consultativ al Procurorilor Europeni (CCPE) în atenția Comitetului Miniștrilor al Consiliului Europei privind normele și principiile europene referitoare la procurori. Este oarecum similar cu Avizul 16. Acolo se referă la independența procurorului, sigur, în structura ierarhică, la relația procurorului cu judecătorii și mult mai puțin la relațiile procurorului cu avocații. Este **o altă profesie la care noi ar trebui să ne raportăm, poate ar fi bine și o discuție cu colegii procurori în același cadru (...)** pentru că, până la urmă, **suntem trei ramuri ale aceluiași trunchi.**”*

- dl. **Bogdan Aron (membru al CSM, participant la etapa Constanta)** a apreciat și el ca pozitiv acest proiect în alocuțiunea de la etapa Constanta.

- dl. **Marian Trusca, director adjunct al INM, participant la 7 dintre etape** –a subliniat în general efectele stagiilor de practică ale auditorilor de justiție în cadrul cabinetelor de avocați și introducerea în anul 2 la INM a unui număr de ore de pregătire pe “Etica și deontologie”, susținute chiar de avocați desemnați de INPPA.

- dl. **Robert Cazanciuc, ministrul Justiției (participant la etapa Ramnicu Valcea și Brasov):**

*“Cred că este o inițiativă de foarte bun augur aceasta de a avea dialog. Ne lipsește de foarte multe ori dialogul deși probabil este lucrul aflat cel mai la îndemâna noastră.(..) Am reușit de asemenea, să spunem lucrurilor pe nume, că nu există două forme de organizare a profesiei, sau trei forme de organizare a profesiei, sau mai multe forme de organizare și oricine încearcă să facă altceva este nelegal. Am transmis acest lucru ori de câte ori am avut ocazia, **am postat pe Site-ul ministerului Justiției Tabloul avocaților, în acest mod încât oricine are puțină bunăvoință sau vrea să vadă dacă este avocat sau nu, poate să facă acest lucru.***

Am încurajat, atât în CSM cât și la INM ca pregătirea profesională pe noile coduri, să se facă atunci când este posibil și împreună cu avocații, polițiștii, procurorii pentru că e un efort uriaș pe care toată lumea îl face în momentul de față,(...) e un efort uriaș de aplicare și înțelegere corectă a lor.(..)

*Am pus astăzi în discuția colegilor președinți de tribunale, o idee simplă la prima vedere, și anume **comunicarea în format electronic a încheierilor de ședința către avocați.** ...sper să avem într-un an de zile în toate instanțele dosare electronice și pe baza unei parole să le puteți accesa*

- dl. **secretar de stat Liviu Stancu (participant la etapa Ramnicu Valcea):**

*“în condițiile în care discutăm aici despre un comportament uman, reacția judecătorului la discursul avocatului și invers, consider că în aceste condiții **cineva ar fi trebuit să ne prezinte cu expertiza sa modalitățile de reacție la aceste tipuri de stimuli, și astfel să putem analiza modul în care rezolvăm un conflict real între participanții la două profesii care sunt nu antagonice din punct de vedere formal, că avem același scop, și noi și domniile lor, dar care, urmare a caracterului conflictual pe care oamenii îl au și nu putem nega, trebuie analizat și trebuie soluționat. De aceea, eu sugerez organizatorilor acestei serii de conferințe ca, în rândurile specialiștilor care vor participa la discuții să coopteze cunoscătorii comportamentului uman, care sunt psihologi și sociologi.(..)***

*“chestionarul pe care l-am văzut, mi-a plăcut, mi s-a părut că este făcut în mod sincer și că poate să dea eficiență. (...) **ar fi un succes dacă acest chestionar va fi analizat sau va fi completat de specialiști în materie;***

“mă bucur că avem posibilitatea să ne întâlnim măcar avocații cu judecătorii, să prezentăm într-un cadru organizat problemele pe care le avem și să putem să tragem niște concluzii și concluziile acestea mai mult ca sigur vor fi un mare pas înainte în practica noastră viitoare. Ca urmare, eu mulțumesc organizatorilor, demersul este extrem de interesant, extrem de provocator.”

- dl. Robert Condrat, presedintele sectiei penale a Curtii de Apel Craiova

“Implicarea Curții de Apel Craiova în acest proiect, care înțeleg că este într-un stadiu incipient, pornește de la o necesitate rezultată din practica, cu atât mai importantă, cu atât mai strict necesară, odată cu intrarea în vigoare a celor două coduri, penal și procedura penală.(...) necesitatea acestei întâlniri este cu atât mai importantă. Cred că întâlnirea noastră de aici se datorează faptului că în ciuda existenței acestor discuții comune, în ciuda identificării problemelor și încercării de rezolvare a lor, ele persistă. Cred că acest demers este extrem de important pentru că el încearcă (...) să meargă mai în profunzime. Să identifice atât pentru magistrat, poate ar trebui coopțați și colegi procurori, și pentru avocați, acele norme care să încerce să reglementeze cât mai în profunzime, cât mai aproape de realitate, aspectele care țin de specificul fiecăreia dintre profesiile noastre și care se regăsesc în activitatea practică.”

- dl. Mircea Sandulescu presedintele sectiei penale a Curtii de Apel Pitesti

*“Această întâlnire este extrem de interesantă și în aceeași măsură de inedită. Interesantă pentru că prin tematica pe care o abordează semnaleză probleme din practica noastră curentă, fiind convins că fiecare dintre noi nu este cu puțință să nu ne fi pus întrebări după intrarea în vigoare a acestor noi acte normative, la care să fi vrut să primim răspunsuri de fiecare dată când am avut nevoie. Este inedită pentru faptul că abordează în premieră națională această chestiune a unui Cod deontologic interprofesional și chiar dacă fiecare dintre profesiile noastre dispun în acest moment de un Cod deontologic care trebuie să fie respectat cu strictețe, găsesc că **este nevoie să cunoaștem fiecare dintre noi care sunt limitele interacțiunii noastre profesionale, până unde am putea să împingem relația dintre judecător și procuror și care sunt standardele de conduită la care trebuie să uzăm în așa fel încât să nu fim privați lipsiți de obiectivitate sau marcați de prejudecăți în ceea ce facem.**”*

Presedintii Curtilor de Apel Alba Iulia, Oradea, presedintii sectiilor penale ale Curtilor de Apel Timisoara, Constanta, Bacau, Suceava au subliniat cu totii in alocutiunile lor atat utilitatea desfasurarii unor sedinte de pregatire profesionala comuna, cat si a dialogului interprofesional, inclusiv prin extinderea unor astfel de conferinte /intalniri si cu reprezentantii procurori.

2.2. Pozitii exprimate de reprezentantii barourilor participante/ INPPA ; Opinii exprimate cu privire la necesitatea extinderii dialogului interprofesional si a proiectului si cu privire la procurori.

*“Atunci când vorbim de relația între avocați și magistrați ne gândim întotdeauna la respect pentru că sigur, putem să catalogăm în norme legale, regulamentare, deontologice și așa mai departe, dar până la urmă ideea este aceea de respect reciproc pentru că de aici decurg toate. (...)Există respectul instituțional și respectul interuman. Primul se bazează pe respectul avocaților pentru magistratură și a magistraturii pentru avocați și a ambelor profesii pentru justiție. Al doilea se bazează pe încrederea unui anumit judecător în capacitățile unui anumit avocat și invers. (...)Toți ne apreciem unii pe alții atunci când avem ce. **Problema cu respectul instituțional, am mai spus-o și altă dată este că el trebuie să intervină chiar și când respectul interpersonal nu s-ar justifica.**”(av.dr. Traian Briciu, director INPPA, conferinta Cluj-Napoca)*

„Așa cum conlucrează în viața de zi cu zi, cele două profesii în mod natural au și asperități pentru că ele sunt reprezentate de oameni, oamenii sunt diferiți, oamenii au sensibilități, oamenii au susceptibilități, au iritabilități, au nemulțumiri și din păcate unele dintre acestea sunt potențate de faptul că unii și alții nu se cunosc suficient de bine reciproc. Ca în orice relație apropiată, deseori neînțelegerile și tensiunile intervin pe un fond de necunoaștere, explicabilă până la un punct dar care nu trebuie acceptată ca o situație de fapt. La ea trebuie găsite remedii. **Numai cunoscându-ne, numai înțelegând și unul și altul dificultățile cu care fiecare se confruntă în exercitarea profesiei sale vom putea să înțelegem și care sunt limitele în care, în mod natural, raporturile de lucru trebuie să se desfășoare.**” (av.dr. Dan Oancea, conferința Cluj- Napoca)

“Pentru această conferință am fost pus în situația în care am refuzat pe foarte mulți colegi, în sensul că nu i-am putut accepta să participe la conferință, **numărul celor care ar fi vrut să participe fiind mult mai mare.** Este sigur un efect incontestabil al faptului că s-a emis acest aviz 16 al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni și că lucrurile se întâmplă într-o direcție pozitivă pentru ambele profesii, astfel încât, deși eu însumi la un moment dat eram sceptic asupra șanselor acestui proiect, m-am convins aproape instantaneu că lucrurile se vor desfășura în direcția pe care ne-o dorim împreună. (...) Nu depinde de aici încolo decât de noi ca ele să evolueze așa cum ar trebui, **nu vrem să facem altceva decât să restabilim o normalitate și o armonie în privința acestor relații interprofesionale,** nu doar de dragul de a ne întâlni într-un asemenea cadru mai mult sau mai puțin festiv, ci pentru ca actul de justiție să ajungă la beneficiarul firesc al acestuia, adică cetățeanul care are nevoie de acesta” .(av.Sorin Rusu , decan Baroul Suceava);

“e nevoie de multe ori de acoperirea, de **înțelegerea, practic, a activității desfășurate de celălalt participant în procesul penal** pentru a putea aprecia în ce măsură o anumită cerere, o anumită solicitare formulată de apărător este sau nu este exercitată cu bună - credință în scopul exercitării profesiei sau ceea ce uneori e catalogat ca fiind chichiță avocățască” (av. dr.Daniel Atasiei)

“ (...)televizarea anumitor dosare, scăparea în presă a anumitor informații este realizată și pe partea judiciară, în special pe partea de urmărire penală, (...)**ar fi fost foarte interesant să purtăm aceste discuții și cu reprezentanții procurorilor,** pentru că însăși tema aceasta a garanțiilor în materia procesual penală, în materia procesului penal implică, cel mai adesea, probleme în faza de urmărire penală sau probleme în faza de urmărire penală a căror solicitare, invocare, rezolvare se cere a fi făcută în faza de judecată, mai ales în faza de cameră preliminară” (av.dr. Daniel Atasiei)

“Cred că e un demers normal. Alocuțiunile noastre au fost în principal ale avocaților îndreptate cu o anumită tentă spre procurori, probabil că Avizul nr. 16 **ar trebui să includă și sfera magistraților procurori, atât timp cât mai fac parte încă din această construcție și probabil** că data viitoare va trebui să îi ascultăm și pe ceilalți. Ca unul care cunoaște activitatea de procuror, nu pot să nu spun că de prea multe ori în calitate de avocat, mi-am dat seama că domnul Nichita are dreptate.(n.n. in criticile aduse unor aspecte ale activitatii procurorilor invocate in cursul dezbaterilor de la conferința desfășurată la Gura Humorului);

“**Atât timp cât cele 3 mari profesii procurori, judecători și avocat vor continua din variate motive, subiective, obiective să fie nu dezbinat, ci ținute profesional separat nu ne vom înțelege și nu ne vom putea înțelege.**” ; (...)părerea mea e că astfel de întâlniri **ar trebui permanentizate,** poate nu la acest nivel. (...) Însă consider o normalitate, vis-a-vis de avizele judecătorilor europeni necesare pe conlucrare profesională, cred că **s-ar putea semestrial, anual, măcar la nivel zonal să existe forme de întrunire transmise din timp,** tot ceea ce

înseamnă probleme adunate din teritoriu și de o parte și din cealaltă dar mai ales și din a treia parte, care ar trebui să fie prezentă alături pentru a-și spune punctul de vedere și totodată pentru a asculta punctele celorlalți de vedere (...) Această chestiune este necesară atât în plan profesional pentru că vedem lucrurile diferit, aceeași infracțiune o găsim tratată în 20.000 de feluri, vorbim aici de **practica neunitară a instanțelor. Nu s-a vorbit încă în România de practica neunitară a parchetelor, acolo e o problemă și mai mare.** (...) De aceea eu cred că ar trebui **permanentizate zonal**, tocmai pentru că există un aviz în sensul ăsta și tocmai pentru că acest aviz (...) se referă la uniformizarea și armonizarea profesiilor de judecător și avocat, tocmai în statele în care curricula judecătorului nu presupune obligatoriu transcenderea prin profesia de avocat.– av. Popovici Cristian, fost procuror, Baroul Suceava

“S-a discutat în mare parte despre urmărirea penală și abuzuri, drepturi ale persoanei cercetate și ale avocatului. (...) dacă **relația** dintre avocat și judecător pare totuși a fi una bună, într-adevăr mai necesită anumite îmbunătățiri, cu siguranță cea **dintre avocat și procuror necesită foarte multe îmbunătățiri.** Din acest motiv zic eu că **sunt oportune astfel de întâlniri** pentru că trebuie lămurite absolut toate aspectele referitoare la drepturile persoanei cercetate, dar și la drepturile avocatului în timpul urmăririi penale.” -av.Marius Radacina –Baroul Botosani

“Această conferință a însemnat foarte mult pentru noi. Eu zic că s-au rezolvat foarte multe lucruri, a fost o conferință în care ne-am întâlnit și fiecare a văzut nu doar din privința unei întâlniri în instanță ce înseamnă acest schimb de idei, ce înseamnă aceste legături profesionale, și mi-aș dori foarte mult **să se mediatizeze această întâlnire, să nu rămână doar la acest nivel și doar între aceste persoane care sunt cele care de cele mai multe ori nu au ridicat niciun fel de probleme.**” – av.Aurora Lasca, Baroul Suceava

„Pentru a realiza realitatea relațiilor deontologice între judecător și magistrat aș vrea să faceți un sondaj de opinie între ceea ce simt cei care fuseseră până în ziua de ieri magistrați, eu zic procurori, și au ajuns avocați pledanți, și au intrat în ședințele de judecată, unde prezidează foștii lor colegi de ieri, de alaltăieri (...)veți avea surpriza unei realități triste (...)” av./fost magistrat Timisoara.

Exemple de probleme ridicate in cadrul dezbaterilor de catre avocati:

- Dotarea tehnică, logistica a parchetelor extrem de restrânsă și inexistența unor spații pentru studiul dosarelor se răsfrânge indirect și asupra activității avocatului (av.dr. Daniel Atasiei)
- Investirea instanțelor cu propuneri de arestare preventivă la orele 18-19 care pun în dificultate sau imposibilitate atât magistratul cât mai ales apararea să studieze volumele dosarului de urmărire penală, mai ales în cauze complexe care au un volum mare (av.dr. Petrut Ciobanu)
- Fixarea orelor de desfășurare a ședințelor de judecată în care se discută propunerea de arestare preventivă la ore foarte târzii (23, 24) care pun în dificultate atât magistratul cât și apararea în situație de a nu-și putea îndeplini în condiții de eficiență și normalitate munca și care pun sub semnul întrebării capacitatea de aparare /de judecată (av.dr. Petru Ciobanu);
- Indicarea unor repere orare în lista de ședință pentru a se asigura respectarea și a drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățenilor inculpați arestați, care stau în sală de

dimineața și până seara, desi beneficiază de prezumția de nevinovăție,” fără să mânânce, fără să bea apă, fără să meargă la toaletă”. (av. Stoian Gheorghita).

- Nerespectarea art. 94 CPP privind asigurarea consultării dosarului, prin respingeri sau tergiversări de soluționare a cererii avocaților de studiere a dosarului, ceea ce conduce la formularea unor artificii juridice legale (cum ar fi contestarea unei măsuri preventive sau contestarea unei măsuri asigurătorii chiar cu riscul ca aceasta este fie inadmisibilă sau tardivă) doar pentru a vedea dosarul în instanță, situații prin care instanța este încărcată în mod artificial cu astfel de dosare. (av. Marius Radacina)
- Generalizarea scanării dosarelor încă de la parchete ar impune ca, încă din momentul când este investită instanța, dosarul fiind însoțit de un suport optic, ar trebui facilitat accesul la dosar al avocatului prin simpla punere la dispoziție a unor suporturi optice. În acest mod se va ușura nu numai munca avocaților, dar și eficiența și timpul de lucru al grefierilor/arhivarilor, care au ca atribuții în acest sens privind fotocopierea dosarelor (av. Popovici Cristian)
- Măsurile ce ar trebui luate pentru evitarea “justiției televizate”, care generează presiune în mod nejustificat asupra magistratului și dăunează actului de justiție - Av. Alexandru Ordușache - Baroul Botosani, av. Mirela Ionescu, Baroul Cluj, av. Dan Molnar - Baroul Bistrița-Năsăud
- Ar fi utile întâlniri instituționale între magistrați și avocați pentru a detensiona aspectele legate de atitudini procesuale, întâlniri organizate sub coordonarea unui psiholog și a unui expert în comunicare, pentru a identifica cauzele unor tensiuni, discutarea acestor aspecte și astfel eficientizarea relațiilor interprofesionale face mai permisiv dialogul – după modelul experimentat la Cluj (av. dr. Stanca Gidro, jud. dr. Rodica Aida Popa);
- Ar trebui identificată cauza unor conduite ale magistratilor, pentru a stabili dacă este adecvată modalitatea de recrutare actuală, dacă sunt suficiente actualele criterii de evaluare la examenul psihologic în ce privește aptitudinile de comunicare. (av. Violeta Chiriac)
- Lipsa criteriilor obiective de apreciere pentru fenomenul reducerii onorariilor conduce la arbitrar și denotă desconsiderarea muncii avocatului (av. Timisoara)
- Probleme de organizare a activității instanțelor: avocații reclamă necesitatea fixării unui program de arhivă pentru avocați adaptat situației obiective a prezentei lor în sala la primele ore și asigurarea unor ore corespunzătoare după orele 10, asigurarea unor condiții civilizate și adecvate pentru studiu în arhivă; accesul la dosar în sala de ședință.
- Necesitatea unor modificări ale Regulamentului de ordine interioară - art. 112 alin. (2) și (3) - cu privire la termenul în care parchetul are la dispoziție dosarul penal în interiorul termenului de apel, având în vedere că actuala reglementare limitează și chiar anihilează accesul părții/avocatului la dosar în intervalul respectiv, fiind astfel încălcat art. 21 din Constituție și art. 10 alin. (1) și (5) Cod proc. pen.
- Nevoia de respect – invocată repetitiv în multe luări de cuvânt ale avocaților.

- Stabilirea unui calendar de desfasurare a sedintelor de judecata, care sa permita prezenta avocatilor in timp util;
- Nevoia acuta a luarii masurilor necesare de catre institutiile in drept pentru eradicarea fenomenului de practica ilegala a profesiei , dar si luarea masurilor disciplinare impotriva magistratilor care incurajeaza aceasta practica ilegala a solutiilor (decanii Barourilor Olt - av.Mihaita Bubatu, Gorj – av. Florin Homescu)
- Reglementarea unor “Standarde” atat pentru avocati, cat si pentru magistrati, dupa modelul adoptat in sistemul de justitie american in materia acordului de recunoastere a inovatiei (av.Monica Livescu)

CONCLUZII PRELIMINARE:

1.Proiectul a avut un impact deosebit , fiind **apreciat pozitiv de participanti**;

2. Dezbaterile din cadrul conferintelor au creat **un spatiu propice pentru exprimarea multora dintre problemele de relationare interprofesionala care au generat frustrari** acumulate in ultimii ani, generate de comportamentul unora dintre membrii corpului profesional al magistratilor si care au razbatut in cateva situatii notorii prin declansarea chiar a unor conflicte publice.

A fost mai mult decat evident – cel putin pentru participantii la conferintele proiectului - ca un prim efect al acestui tip de comunicare interprofesionala il constituie **detensionarea relatiilor** si poate conduce chiar la **imbunatatirea acestora**, prin straduinta din partea fiecaruia de a evita tensiuni si manifestari incompatibile cu standarde minimale de buna conduita.

2. A fost **atins obiectivul specific al Proiectului** – identificarea **unor solutii tehnico-juridice, din perspectiva institutiilor nou introduse in legislatia romana**. A fost realizat si obiectivul privind reunirea tuturor materialelor prezentate in cadrul conferintelor intr-un volum tiparit, care poate constitui un instrument util practicienilor pe o multitudine de institutii noi ce au fost analizate pentru prima data, inclusiv dintr-o perspectiva deontologica a raporturilor magistrati-avocati. U.N.B.R. a sustinut financiar editarea si tiparirea acestui volum si a dispus distribuirea volumului catre barouri si centrele INPPA – pentru includerea in fondul de carte al acestora.

3. Obiectivul privind stabilirea unor bune practici in procesul penal a fost atins partial prin identificarea acestora in dezbateri si raspunsuri la chestionare . Acest obiectiv va fi finalizat dupa ce, institutional, entitatile organizatoare si cu drept de reglementare le vor concretiza in ghiduri de buna practici sau in ceea ce proiectul si-a propus – elaborarea unui Cod deontologic comun .

4. Dialogul trebuie sa continue, pentru ca este in primul rand in beneficiul justitiabilului si al sistemului de justitie. Exercitarea profesiei de avocat in conditii de cat mai putin stres si respect al muncii acestora, asigura o mai mare **eficienta a modului de asigurare a unui drept fundamental al cetateanului justitiabil** – ca beneficiar final al serviciilor avocatiale si al serviciului justitiei. Desfasurarea actului de justitie intr-un climat cat mai armonios si fara tensiuni interprofesionale – bazat pe comunicarea corecta interprofesionala si formare profesionala comuna poate conduce la **imbunatatirea imaginii justitiei in ansamblul ei** .

5. Este necesara diseminarea concluziilor chestionarului dar si al celor rezultate din dezbaterile desfasurate in cele 8 etape in randul magistratilor, prin intermediul institutiilor acestora implicate in proiect, pentru ca nu este suficient ca aceste concluzii sa ajunga doar la

cunostinta participantilor la conferintele proiectului, ci sa ajunga mai ales la cunostinta membrilor celor doua profesii celor care nu au putut participa (din cauza formatului restrans) sau nu au fost interesati sa participe. Informarea decidentilor (formatori INM, CSM, Ministerul Justitiei, Ministerul Public) este si ea esentiala pentru identificarea cauzalitatii unor disfunctionalitati semnalate si pentru luarea masurilor care pot rezolva problemele identificate de practicieni participanti.

6. Este necesara intocmirea unui grup de lucru in cadrul UNBR care sa sistematizeze toate propunerile formulate in cadrul acestor dezbateri/chestionare pentru a fi apoi analizate in cadrul forurilor de conducere ale ambelor profesii.

7. Pe baza acestor analize este necesar sa se faca propuneri concrete din partea UNBR catre CSM, Ministerul Justitiei, INM, Ministerul Public cu privire la modalitati de actiune sau reglementare pe aspectele semnalate.

Transmiterea institutionala a acestor informatii, concluzii, propuneri catre decidentii sistemului de justitie va asigura una din finalitatile concrete ale proiectului - imbunatatirea activitatii de judecata, a activitatii instantelor, a relationarii interprofesionale, a modalitatii de recrutare in cele doua profesii, a formarii initiale din cadrul INM si INPPA, formarea profesionala a membrilor ambelor profesii, schimbarea sau imbunatatirea anumitor aspecte ale recrutarii sau a formarii specifice a profilului magistratului si avocatului si, nu in ultimul rand, schimbarea mentalitatilor – acolo unde se constata ca ele nu corespund unor standarde ale justitiei europene.

Efectele unui astfel de proiect nu pot fi percepute deodata. Schimbarea mentalitatilor si atitudinilor neconforme – importante in stabilirea unor standarde de conduita profesionala europene – este un proces dificil si de durata.

8. Necesitatea extinderii proiectului prin implicarea si a procurorilor .

- Nevoia unui dialog si cu acestia a fost subliniata de toti participantii – avocati si magistrati deopotriva .

- Multe din problemele ridicate ca fiind disfunctionalitati de comunicare, organizare, aplicare a legii vizau aspecte ale activitatii parchetelor si unora dintre procurori.

- Problematika ridicata in cadrul dezbaterilor si cele rezultate din administrarea chestionarelor este necesar a fi transmisa institutional Ministerului Public, procurorului general, CSM , ca fundamentare a propunerii de a continua proiectul cu includerea si a procurorilor. Pe aceasta baza de comunicare institutionala se pot stabili si temele de discutii viitoare si permite o evaluare corecta a activitatii magistratilor.

CATEVA CONSECINTE POZITIVE ALE DERULARII PROIECTULUI

Identificarea unor probleme care framantau corpul profesional al avocatilor si aducerea in dezbateri publica a unor probleme ridicate in conferintele proiectului a condus la adoptarea unor masuri concrete, favorabile rezolvarii acestora.

1. Promovarea in mai 2015 a recursului în interesul legii în vederea interpretării și aplicării unitare a dispozițiilor art.348 din Codul penal (corespondent al art.281 din Codul penal anterior), în ipoteza exercitării activităților specifice profesiei de avocat de către persoane care nu fac parte din formele de organizare profesională recunoscute de Legea nr.51/1995, republicată.

2. Hotararea C.S.M. nr.148/19 martie 2015 prin care s-a stabilit posibilitatea invitarii decanilor barourilor din circumscriptia curtii de apel la intalnirile trimestriale in care sunt dezbătute problemele de drept care genereaza practica neunitara.
3. Decizia 5/C/12.01.2015 referitoare la verificarea in sistemul electronic de date al Uniunii Nationale a Barourilor din Romania a situatiei juridice a persoanelor care se prezinta ca avocati, atat in cauzele civile cat si in cele penale la Curtea de Apel Alba Iulia – aplicata si la nivelul altor instante.
4. Punerea in aplicare a deciziei Ministerului Justitiei privind comunicarea în format electronic a încheierilor de ședința către avocați, ca modalitate de implementare a conceptului de dosar electronic de unele instante – masura a carei punere in aplicare trebuie urmarita si eventual solicitata la nivelul fiecarei instante.

CONSIDERATII PRIVIND NOUA PROPUNERE DE PROIECT INTERPROFESIONAL între judecători, avocați și procurori la nivel național inițiat de reprezentantul României la Consiliul Consultativ al Judecătorilor Europeni în aplicarea Avizelor nr. 4 , 7,12, 14, 16 al CCJUE propuse în parteneriat catre Consiliul Superior al Magistraturii, Ministerul Public, Uniunea Națională a Barourilor din România cu titlul „JUSTIȚIA ROMÂNĂ ÎN ERA UNEI NOI COMUNICĂRI INTERPROFESIONALE - PUNTE SPRE ERA DIGITALĂ”

„Obiectiv general propus: diversificarea comunicării interprofesionale în vederea creării unui nou profil al magistratului român în realizarea unui dialog cu avocatul în realizarea culturii juridice, precum și găsirea unor noi modalități de comunicare.

Obiectiv specific propus: diversificarea cunoașterii în era comunicației prin abordarea noilor instituții ale codurilor penal și civil, formarea unei etici profesionale interdisciplinare cu stimularea aptitudinilor de dialog și metode alternative, precum și proiecții ale justiției în era digitală.”

1. Utilitate si oportunitate - proiectul este util profesiei de avocat, cat si magistratilor ;

Fiind o propunere de proiect, conceput doar de unul dintre organizatorii etapei anterioare comporta exprimarea unui punct de vedere fundamentat din partea fiecarei potentiale parti organizatoare din perspectiva obiectivelor specifice ale profesiilor.

Este necesar sub acest aspect ca, grupul de lucru propus a fi constituit in cadrul Consiliului UNBR sub coordonarea Comisiei Permanente sa faca **propuneri concrete cu privire la format, tematica, obiective generale si specifice, pe termen lung si scurt.**

Aceste propuneri vor fi **transmise Ministerului Public si CSM** de catre UNBR prin Comisia Permanenta **insotite de o fundamentare pornind de la concluziile etapei precedente.** In acest mod se va intelege corect si fundamentat care este baza propunerii de realizare a unui dialog profesional in aceasta formula extinsa si cu procurorii.

2. Componenta proiectului - de informare juridica a elevilor – cuprinsa in propunerea de proiect, care ar implica reunirea in cadrul acelorasi intalniri lucrative (avand ca obiectiv principal formarea profesionala continua si dezbaterrea relatiilor magistrati/avocati) si a componentei de educatie juridica a tinerilor trebuie analizata sub aspectul oportunitatii si fezabilitatii. Aceste doua componente sunt dificil a fi compatibilizate in acelasi format in aceasta etapa. Implicarea avocailor si magistratilor in educatia juridica a tinerilor poate fi un proiect distinct, el se poate

incadra chiar intr-una din axele de finantare cu fonduri europene, dar nu in acest format, intrucat sunt alte nivele si forme de discutii.

3. Cu privire la **tematica propusa**: este de remarcat ca, fata de etapa anterioara, propunerea de proiect nu mai contine componenta de dezbateri asupra aspectelor de deontologie profesionala, aspect care este absolut necesar mai ales in contextul propunerii de a extinde dialogul interprofesional si cu procurorii. Or, tocmai aceste aspecte este necesar a fi dezbătute cu prioritate, fata de concluziile primei etape in care, multi avocati, dar si magistrati au reclamat aspecte ale incalcarii dreptului la aparare in etapa cercetarii penale. Prin urmare, UNBR ar trebui sa sustina completarea tematicii cu astfel de teme.

4. Unul din temeiurile cooptarii procurorilor in acest proiect de dezbateri si stabilire a unor norme de conduita profesionala in relationarea dintre profesii ar fi si **pct. VII al Avizului 9 al CCPE:** *Ar trebui adoptate și publicate coduri de etică și de conduită profesională, bazate pe standarde internaționale.*

Subliniem ca actualul cod deontologic al judecatorilor si procurorilor contine prevederi minimale cu privire la relationarea cu avocatii, insuficienta fata de problematica identificata in cadrul conferintelor din Proiect: "Art. 14 - Judecătorii și procurorii trebuie să impună ordine și solemnitate în timpul soluționării cauzelor și să adopte o atitudine demnă și civilizată față de părți, avocați, martori, experți, interpreți ori alte persoane și să le solicite acestora un comportament adecvat."